

ИНТЕРВЈУ Драгомир Дујмов, књижевник

Српска књижевност у Мађарској постојаће док год има даровитих појединаца који стварају на нашем језику

Драгомире, о чему говори роман „Јесејево стабло“ и ком жанру припада?

— Мој најновији роман „Јесејево стабло“ (Задужбина Јакова Игњатовића, Српска народносна самоуправа у Ержебетварошу — Будимпешта, 2017) говори о једном пресудном историјском моменту Срба са територије негдашње Аустроугарске монархије. Радња романа обухвата период између 1896. и 1918. године. Главни јунак је Жарко Ристов, младић из Ловре са Чепелске

Непосредни повод за разговор са српским писцем из Мађарске Драгомиром Дујмовом, био је излазак из штампе његовог новог романа „Јесејево стабло“, али смо ову прилику искористили да сазнамо и његово мишљење о овдашњој српској књижевној сцени и издаваштву, личним мотивима у сфери писане речи, интересовању младих за књигу и литерарно стваралаштво, личним уметничким плановима и другим актуелним темама

намеравам да се вратим поезији. То је једно другачије духовно и душевно стање. Што се тиче писања приповедака, ништа поуздано не могу да кажем. Можда. Све то зависи од тренутне инспирације.

На који начин српска заједница у Мађарској, односно њене институције, моју озбиљније да подрже активности писаника наше писане речи? Да ли има ипошешкоћа на том плану?

— Наше српске самоуправе, Задужбина Јакова Игњатовића, Издавачка радионица „Венцловић“ и Српски културни и документациони центар нам излазе у сусрет, и материјално помажу објављивање наших књижевних дела. Ја до сада нисам уочио потешкоће на том плану. Увек сам успевао да лепо сарађујем са њима. Искрено ре-

моран, попут многих његових сународника, да учествује у нападу на Србију. После ове тешке трауме, његов 32. пук пребачен је у Галицију, где мора да се бори против Руса, своје православне и словенске браће. Овде пада у руско заробљеништво, бива пребачен у Сибир, где је упознао живот руских сељака. Касније се пријавио у Српски добровољачки покрет и учествује у крвавим борбама у Добруци. Са осталим саборцима путује преко Сибира, Кине, Сингапура, Цејлона и Египта, и стиже до грчког Солуна, одакле ће кренути у ослобођење.

Шта Вам је послужило као инспирација за писање овог дела и којим изворима сје се користили?

— Као инспирација послужила је једна реченица Пере Ластаћа, који ми је скренуо пажњу на Стевку Видака, Ловранина, учесника у Великом рату. Он се пријавио у Српску добровољачку дивизију. Та реченица ме је заголицала. Срећом, мој дугогодишњи пријатељ историчар и књижевник Милан Мицић је недавно објавио књигу „Српско добровољачко питање у Великом рату“, која ми је одлично послужила

као основа за изучавање историјских чињеница. Осим тога, трагао сам и по интернету, где сам успео да нађем многе записе, документа, бројне српске и мађарске листове, попут новина „Словенски југ“. Користио сам и сећања, записе и студије о тим страшним

ПРЕПЛИТАЊЕ ИСТОРИЈЕ И УМЕТНОСТИ

„Мој нови роман је у неку руку историјски, пошто верно прати догађаје 32. пука, а доцније и Првог српског добровољачког корпуса. Но, поред историјских личности, овде се појављују и измишљени ликови, као што су: Жарко Ристов, Григориј Емељанов, Армин Маркович и многи други. То је истовремено и роман људске свести и савести. Како спојити нешто што је неспојиво, учествовати у рату, а избећи грех убиства, одазвати се унутрашњем зову да се помогне свом народу, а да се човек ипак сачува од испољавања мржње против припадника других непријатељски расположених народа.

Јесејево стабло, фреска која се налази у Српском Ковину, за Жарка Ристова представља повезаност са сопственом вером и идентитетом. Јесеј је праотац Богородице која је родила Исуса Христа, и симбол је заједничког духовног порекла свих хришћана на свету“, каже Драгомир Дујмов.

догађањима током Првог светског рата.

Да ли постоји нека конкретна везивна ниш између радње у овом роману и Ваших претходних књија?

— У извесном смислу „Јесејево стабло“ може да се доведе у везу са мојим романом „Воз савести“. Фабула оба романа је исти историјски период, крај XIX и прве деценије XX века. Обе књиге су посвећене сличној тематици — судбини Срба на територији негдашње Угарске, односно данашње Мађарске. У том смислу „Јесејево стабло“ је у вези и са мојим осталим романима, као што су „Сабља у језику“ и „Раскршће“. Сва ова дела узимају под лупу мало познату историју о судбини Срба на тлу данашње Мађарске. Основна замишљена је да те догађаје сачувам од потпуног заборава.

Да ли планираше да се, барем привремено, враћаше поезији или приповекама, с обзиром да су у Вашем ранијем стваралаштву биле присутне и те књижевне форме?

— За сада не размишљам о томе. Тренутно не

чено, без њихове финансијске помоћи не бих успео да објављујем своје књиге.

С обзиром да сваке године обја-

аде. Као већина младих људи, Жарко је сањар.

Вођен идејом да је „негде другде увек лепше и боље“, предаје се маштању о неким далеким, непознатим просторима. Судбина му излази у сусрет. Жарко Ристов је успео да види и упозна нове, далеке просторе, али не као туриста, већ као војник, учесник Првог светског рата. Његова пушестивија нимало неће бити онаква како их је он оригинално замишљао. Као аустроугарски војник биће при-

ОПТИМИСТИЧКО ГЛЕДАЊЕ НА БУДУЋНОСТ

Какво је Ваше виђење српске књижевне сцене у Мађарској? Каква је њена иперспектива?

— Српска књижевност у Мађарској, дакако, постоји. Она је специфична, већ и стога што настаје на српском језику у једној другој језичкој средини, а то само по себи представља изазов и извесни феномен. Она је разноврсна, како жанровски тако и стилски. Присутна је проза и поезија, а донекле и текстови који су рађени за сценску или драмску уметност. Наша овдашња литература ни по чему не заостаје за данашњим трендовима у Европи, па и шире. Теме су различите, језик је модеран са неизоставном употребом архаичних израза, чиме се обогаћују наша литерарна дела. Захваљујући управо тим локализмима, наша књижевна дела постају препознатљива и јединствена.

Што се тиче перспективе српске књижевности у нас, ја сам оптимиста. Раније сам често слушао гласине да ће Срби и српски језик у Мађарској нестати. Ипак, супротно свим тим наговештајима, ми уочавамо да то није тако. Док год постоји жива српска заједница на овим просторима, а она, дакако, постоји, уверен сам да ће се увек појављивати појединци који желе и умеју нешто да створе, било да је реч о књижевности, о драмској, или ликовној уметности.

Поред староседелаца, прикључују нам се и људи који долазе из Србије и својим талентом обогаћују нашу литерарну, сценску и ликовну културу.

ДРАГОМИР ДУЈМОВ

Јесејево стабло

